

Maatalouden ilmoitus ja lupa-asiointi

Oppaassa on tietoa maatalouden ilmoitus- ja lupa-asioiden hoitamisesta muun muassa erilaisten ympäristö- ja investointihankkeiden osalta. Lisäksi löytyy linkkejä lisätietoihin sekä tarvittaviin lomakkeisiin.

YMPÄRISTÖASIAT

Erilaiset lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyt kuuluvat kiinteästi ympäristönsuojeluun. Näistä säädetään ympäristönsuojelulaissa.

Ympäristölupa

Ympäristönsuojelulain mukaan toiminnot, jotka voivat aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaraa tarvitsevat ympäristöluvan. Lupa voidaan vaatia myös naapurussuhteista säädetyn lain nojalla.

Ympäristölupia myöntävät aluehallintovirastot sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Lupaa käsittelevä viranomainen määräytyy toiminnan ja sen koon mukaan. Toimivaltainen viranomainen määräytyy ympäristönsuojelulain 34 §:n mukaan.

ELY-keskukselta sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta voi kysyä apua kummanko tahon kanssa ympäristölupa-asia tulee hoitaa. AVI ei ota näihin kantaa, vaikka käsittelee osan hakemuksista.

Monet maatilat ovat ympäristölupavelvollisia eläinsuojien takia.

Ilmoituksen- ja luvanvaraisuus määräytyy eläinlajin ja eläinmäärän tai kokonaiseläinyksikkömäärän perusteella seuraavasti:

		Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen		Valtion lupaviranomainen	
		Ilmoitusmenettely	Ympäristölupa	Eläinmäärä	Eläinyksikkösumma
Eläinlaji	Eläinyksikkökerroin	Eläinmäärä vähintään	Eläinyksikkösumma	Eläinmäärä	Eläinyksikkösumma
Lypsylehmä	10,8	50	540	väh. 300	3240
Emolehmä	4,3	130	559	väh. 600	2580
Lihanauta	5,7	100	570	väh. 500	2850
Emakko porsaiheen	2,6	100	260	yli 750	1950
Lihasiika	1,0	250	250	yli 2000	2000
Hevonen tai poni		60			3000
Uuhi tai vuohi	0,6	250	150		3000
Munituskana	0,07	4000	280	yli 40 000	2800
Broileri	0,03	10 000	300	yli 40 000	1200
Muu eläinsuoja			250		3000

Ympäristönsuojelulain mukainen ilmoitusmenettely

Ilmoitusmenettely koskee tiettyjä toimintoja, joilla on vähäisiä ympäristövaikutuksia.

Toiminnasta riittää ilmoitus, jos:

- se ei sijaitse tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella
- se ei aiheuta vesistön pilaantumista
- hanke ei vaadi vesilain mukaista lupaa
- jätevesien johtaminen ei aiheuta ojan, lähteen tai vesilaissa kuvatun noron pilaantumista
- naapurustolle ei koidu kohtuutonta rasitusta
- toiminta ei ole osa YSL:n liitteessä 1 tarkoitettua direktiivilaitoksen toimintaa (esim. yli 40 000 paikan siipikarjakasvatustilat tai yli 2000 :n tuotantosikapaikan sikalat)
- toimintaan ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä

Ympäristönsuojelulain mukainen ilmoitus on jätettävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 120 vuorokautta ennen toiminnan suunniteltua aloittamista.

Ympäristönsuojelulain mukainen rekisteröintimenettely

Ympäristönsuojelulain liitteessä 2 säädetystä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta on tehtävä rekisteröinti-ilmoitus.

Ilmoitus tehdään kunnan ympäristön-

suojeluviranomaiselle viimeistään 30 vrk ennen toiminnan aloittamista, jos kyseessä on alle 50 MW:n energiantuotantolaitos. Muissa tapauksissa ilmoitus on tehtävä 60 vrk ennen toiminnan aloittamista.

Tieto rekisteröidään ympäristönsuojelun

tietojärjestelmään. Toiminta voidaan aloittaa, kun se on rekisteröity.

Nitraattiasetus

Lannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden levittäminen pellolle on sallittua 1.4–31.10, mutta ei kuitenkaan lumipeitteeseen, routaantuneeseen, eikä veden kyllästämään maahan.

Jos kuitenkin **poikkeuksellisten sääolosuhteiden vuoksi on tarve levittää lantaa marraskuussa, on siitä ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle lokakuun loppuun mennessä.** Poikkeusolot on pystyttävä todentamaan, esimerkiksi kirjaamalla ylös toteutuneet sademäärät.

Kuivalannan aumavarastoimisesta, kompostin jälkikypsytysoimasta ja orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista aumassa on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 14 vrk ennen varastoinnin aloittamista.

[Ympäristönsuojelulaki](#)

Lisätietoa ympäristöluvasta [Suomi.fi](#) sekä [Ymparisto.fi](#)
[Ympäristöluvan hakuohjeet](#)

[Lisätietoa ilmoitusmenettelystä](#)

[Lisätietoa rekisteröintimenettelystä](#)

[Ympäristöpalvelun yhteinen verkkopalvelu](#)
[Kotieläintalouden ympäristönsuojeluohje](#)

[Nitraattiasetus ja sen tulkinta](#)
[Ilmoitus lannan levittämisestä poikkeusoloissa](#)
[Aumausilmoituslomake](#)

HUKKAKAURA

Hukkakaurasta on aina ilmoitettava kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle.

Ilmoitus on tehtävä mahdollisimman nopeasti, viimeistään seuraavan pinta-alamatukihauun yhteydessä. Ilmoituksen perusteella alueella tehdään hukkakaurakatselmus, alue lisätään hukkakaurarekisteriin ja alueen haltija saa ohjeet hukkakauran torjuntaan.

[Laki hukkakauran torjunnasta](#)

[Ruokaviraston opas hukkakauran torjuntaan](#)

RAKENTAMINEN

Rakennushankkeeseen ryhtyvän on haettava rakentamiselle määräysten mukainen lupa ja huolehdittava siitä, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan maankäyttö- ja rakennuslain säännösten ja määräysten sekä myönnetyn luvan mukaisesti.

Rakentamiseen liittyvät määräykset ovat osittain kuntakohtaisia, joten yksityiskohdat on tarkistettava kunnan rakennusjärjestyksestä.

Rakennuslupa

Rakennuslupa haetaan kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta ja se on oltava ennen töiden aloittamista.

Rakennuslupa vaaditaan:

- Uuden rakennuksen rakentamiseen tai vanhan laajentaminen
- Korjaus- ja muutostöihin, jotka ovat verrattavissa rakennuksen rakentamiseen sekä laajentamiseen
- Rakennuksen tai sen osan käyttötarkoituksen muutokseen
- Rakennuksen kerrosalaan laskettavaa tilaa lisätään
- Työhön, jolla ilmeisesti voi olla vaikutusta rakennuksen käyttäjien turvallisuuteen tai terveyteen
- Rakennuksen vaipan tai teknisten järjestelmien korjauksiin tai muutoksiin, joilla voidaan vaikuttaa merkittävästi rakennuksen energiatehokkuuteen

Rakennuksen tai sen osan purkamiselle on oltava joko Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen **purkamislupa** tai siitä on tehtävä **purkamisilmoitus rakennusvalvontaviranomaiselle 30 vrk ennen purkamisen aloittamista.**

[Maankäyttö- ja rakennuslaki](#)
[Rakentamissäädökset](#)
[Lupapiste](#)

VESITALOUSHANKKEET

Vesilaki määrittelee vesiin kohdistuvia oikeuksia ja vesien käyttöä. Vesitaloushankkeelle voidaan vaatia hakemaan vesilain mukainen lupa eli vesilupa.

Vesilupa

ELY-keskus arvioi luvan tarpeen, mutta lupaviranomainen on aluehallintovirasto.

Luvantarve arvioidaan sen perusteella, loukkaako vesistöissä, pohjavedessä, rannassa tai vesiympäristössä tapahtuva muutos yleistä tai yksityistä etua.

Vaikutuksista riippumatta aina vesiluvan vaativia vesitaloushankkeita ovat esimerkiksi sillan, vesijohdon, viemärin tai kaapelin rakentaminen yleisen vesikulkuväylän yli tai ali, tietyt ojitukset sekä veden ottaminen (jos sallitut ottomäärät ylittyvät) ja vesialueen ruoppaus (jos ruoppausmassan tilavuus on yli 500 m³) ja täyttö.

Ojitus

Muusta kuin vähäisestä ojituksesta on ilmoitettava kirjallisesti ELY-keskukseen vähintään 60 vrk ennen ojituksen aloittamista.

Esimerkiksi pienen peltolohkon ojituksesta, peltolohkon salaojituksesta tai täydennysojituksesta ei tarvitse ilmoittaa.

Ojituksesta on aina ilmoitettava, kun ojitus tai kunnossapito tapahtuu pohjavesialueella, sellaisen välittömässä läheisyydessä tai happamilla sulfaattimailloilla.

Jos kunnossapidettävä oja on ehtinyt palautua luonnontilan kaltaiseksi, on siihen tehtävistä toimenpiteistä ilmoitettava.

Veden ottaminen

Vesialueen omistaja tai haltija saa ottaa pintavettä ilman lupaa, jos pintavettä otetaan kiinteistökohtaista käyttöä varten koti- tai maatalouden tavanomaisiin tarpeisiin.

Pinta- tai pohjaveden yli 100 m³ /vrk ottomääristä on tehtävä ilmoitus ELY-keskukselle.

Jos pohjaveden ottomäärä ylittää 250 m³ /vrk määrän, on hankittava aluehallintoviraston lupa.

Ruoppaus

Ruopata saa pääsääntöisesti **1.9–30.4.** välisenä aikana.

Ruoppauksesta on ilmoitettava ELY-keskukselle 30 vrk ennen töiden aloittamista.

Jos ruoppausmassan tilavuus on yli 500 m³, on hankittava vesilupa.

[Vesilaki](#)

[Vesiluvan hakeminen](#)

[Lisätietoa ojituksesta ilmoittamisesta \(ELY-keskus\)](#)
[ELY-keskukselle lähetettävä lomake ojituksesta](#)

[Vedenoton ilmoitukset ja luvat](#)

[Lisätietoa ruoppauksesta](#)

[Ruoppaus- ja niittoilmoituslomake](#)

MAA-AINEKSEN OTTAMINEN

Maa-ainelain tavoitteena on ainesten otto ympäristön kestävää kehitystä tukevalla tavalla. Lupa-asian maa-ainesten ottamista koskien ratkaisee **kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jolta lupaa haetaan kirjallisesti.**

Jos maa-ainesta otetaan ainoastaan omaan kotitarvekäyttöön asumisen tai maa- ja metsätalouden tarpeisiin, maa-aineksen ottamista varten ei tarvitse maa-ainelain mukaista lupaa.

Jos ottamisalueelta on otettu tai on tarkoitus ottaa **enemmän kuin 500 kiintokuutiometriä maa-ainesta, on siitä ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.**

[Maa-ainelaki](#)

[Lisätietoa Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu-sivustolta](#)

[Maa-ainelupahakemuksen lomake](#)

[Maa-ainelupahakemuksen täyttöohje](#)

UUSIUTUVAN ENERGIAN HANKKEET MAATILOILLA

Uusiutuvan energian hankkeen ilmoitus- ja lupaprosessit ovat usein laajoja ja monivaiheisia. Viranomaisiin kannattaa olla yhteydessä hyvissä ajoin ja valmistella hakemukset huolellisesti.

Aurinkoenergia

Keskikokoisten ja kotitalouksien aurinkoenergiahankeisiin riittää yleensä kunnan tavalliset rakennustarkastukseen liittyvät menettelyt. **Oman kunnan aurinkoenergiaa koskevat määräykset kannattaa selvittää jo hankkeen suunnitteluvaiheessa rakennusvalvonnasta.**

Biokaasulaitokset

Biokaasulaitosten osalta on syytä varautua ainakin näihin:

- Ympäristölupa tai ympäristönsuojelulain mukainen rekisteröintimenettely
- Rakennus- tai toimenpidelupa
- Luonnonsuojelu- ja vesilain mukaiset mahdolliset menettelyt
- Laitoshyväksyntä Ruokavirastolta
- Ilmoitus pelastusviranomaisille, kemikaali-ilmoitus
- Sopimukset sähkö- ja verkkoyhtiön kanssa

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyt ja muut hallinnolliset menettelyt (ELY-keskus)

ELY-keskuksen uusiutuvan energian lupaneuvonta

MAATILOJEN KEMIKAALI-TURVALLISUUS

Kemikaalien käyttö ja varastointi maataloilla on **ilmoituksenvaraista toimintaa, jos kokonaismäärä ylittää valtioneuvoston asettamat rajat.**

Kemikaaleista tulee tehdä kirjallinen ilmoitus pelastuslaitokselle vähintään kuukausi ennen toiminnan aloittamista.

KEMIKAALI	ILMOITUSRAJA
Moottori- ja pienkonebenssiinit	1000 kg (n. 1300 litraa)
Diesel ja polttoöljy (myös lämmitysöljy)	10 000 kg (n. 12 000 litraa)
Nestekaasu	200 kg (n. 18 x 11 kg kaasupulloja)
Myrkylliset aineet	500 kg
Syövyttävät aineet	10 000 kg
Korkeatyyppinen ammoniumnitraattilannoite	1000 kg

Varastoitaessa vähintään 1000 kg yli 28 % typpeä sisältävää lannoitetta, on siitä ilmoitettava pelastusviranomaiselle vähintään kaksi viikkoa ennen varastoinnin aloittamista. Lisäksi niistä on toimitettava Ruokavirastolle virallinen räjähtämättömyystodistus viikkoa ennen.

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

Maatilojen kemikaalien käsittely ja varastointi

LUONNONSUOJELU

Luonnonsuojelulaki on yksi tärkeimmistä keinoista turvata luonnon monimuotoisuutta.

Ilmoitus Natura 2000-aluetta merkittävästi heikentävästä toiminnasta

Natura 2000-verkoston kuuluvaa aluetta merkittävästi heikentävästä toimenpiteestä on ilmoitettava. **Kirjallinen ilmoitus tehdään ELY-keskukselle vähintään 30 vrk ennen toimenpiteen aloittamista.**

Ilmoitusvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä ovat esimerkiksi pellonraivaus, maa-aineksen kotitarveotto, pienimuotoinen metsänkäyttö tai niin vähäinen ojitus, ettei se edellytä vesilain mukaista ilmoitusta.

Lupa rauhoitetun lajin vahingoittamiseen häirintään, pyyntiin tai tappamiseen

Luonnonsuojelulain mukaan kaikki linnut, jotka eivät kuulu riistaeläimiin tai rauhoittamattomiin eläimiin ovat rauhoitettuja.

Lintujen käyttäytyminen esimerkiksi viljelyksillä voi aiheuttaa taloudellista vahinkoa sekä hygieniahaittoja. **Haitan kärsijä voi hakea ELY-keskuksesta poikkeamislupaa lintujen häätämiseen tai hävittämiseen.**

[Luonnonsuojelulaki](#)

[Luonnonsuojelun luvat](#)

[Ilmoitus Natura 2000-aluetta merkittävästi heikentävästä toimenpiteestä](#)

[Lisätietoa luonnonsuojelulain poikkeusluvista \(ELY-keskus\)](#)

[Poikkeaminen lintuja koskevista luonnonsuojelulain 39 §:n rauhoitussäännöksistä](#)

[Usein kysyttyä ympäristöstä](#)

Oppaan on koonnut Saara Koistinen. Päivitetty 4.4.2023

RAUHOITETTUIEN ELÄINTEN AIHEUTTAMIEN TUHOJEN KORVAAMINEN

Vuonna 2022 astui voimaan laki rauhoitettujen eläinten aiheuttamien haittojen korvaamisesta. **Korvauksia voi hakea muun muassa maanviljelys-, kalanviljely- ja eläinvahingoista sekä rakennuksille aiheutuneista vahingoista.**

Korvauksen maksaminen edellyttää, että vahingonkärsijä on pyrkinyt estämään vahingon syntymisen tai sen laajenemisen, eikä hän ole saanut muuta julkista rahoitusta vahinkojen korvaamiseksi.

[Laki rauhoitettujen eläinten aiheuttamien tuhojen korvaamisesta](#)

[ELY-keskuksen ohje korvauksen hakemiseen](#)

[Korvaushakemuslomake](#)

ELÄINTEN PITOPAIKKA- JA ELÄINTENPITOILMOITUS

Yhtä tai useampaa nauta-, lammas-, vuohi-, sika-, hirvi-, kameli tai hevoseläintä, turkiseläintä, tuotantokania, siipikarjaa tai mehiläisiä ja kimalaisia pitävän **on rekisteröitävä kyseisen eläinlajin pitopaikka ja tehtävä eläintenpitoilmoitus ennen eläinten pidon aloittamista.**

Tämä koskee myös haaskanruokintapaikan perustamista. Pitopaikka on rekisteröitävä siitakin huolimatta, että eläimen pitäminen olisi vain lyhytaikaista. Aina uuden eläinlajin myötä on rekisteröidyttävä sen eläinlajin pitäjäksi.

[Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterin asiointipalvelu](#)

[Ilmoitus eläintenpitotoiminnasta](#)

[Ilmoitus ammattimaisesta eläintenpidosta sekä välitystoiminnasta](#)

Lisätietoa [Ruokaviraston sivuilta](#)